

ОДНОС УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА ПРЕМА ЧАСОВИМА ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

Марковић Живорад¹, Игњатовић Александар¹, Антонов Антонио²

¹Факултет педагошких наука, Универзитет у Крагујевцу, Јагодина, Србија

²Национална Спортска Академија "Васил Левски", Софија, Бугарска

ORIGINAL SCIENTEFIC ARTICLE

DOI: 10.5937/ATAVPA25234M

Сажетак: Редовна настава физичког васпитања треба да омогући ученицима довољно телесног кретања – вежбања, али и теоријског знања о важности вежбања и стицању здравих навика за цео живот. Настава физичког васпитања одржава се у веома различитим материјално-просторним условима, који условљавају и различите резултате. Један од најзахтевнијих периода је млађи школски узраст. Циљ рада је био да се истраже евентуалне статистички значајне разлике између ученика и ученица млађег школског узраста према часу физичког и здравственог васпитања као основном, најчешће примењиваном и обавезном организационом облику васпитно-образовног рада у настави физичког и здравственог васпитања. Истраживање је било трансверзалног карактера и обухватило је 50 ученика и 50 ученица млађег школског узраста. Као инструмент примењен је анкетни упитник са десет питања. У обради података добијених емпиријским истраживањем, поред поступака дескриптивне статистике за утврђивање значајности разлика између става ученика и ученица према часовима физичког и здравственог васпитања, примењен је Pearsonов χ^2 тест. Статистички значајна разлика између ученика и ученица није констатована ни у једној од десет тврдњи, што указује да је млађи школски узраст најзахвалнији период за стицање навика о свакодневном телесном кретању – вежбању које, уколико заживи на овом узрасту ће се упражњавати и у каснијем периоду. Ефикасност наставе физичког и здравственог васпитања у млађем школском узрасту још увек није на очекиваном нивоу и разлог томе, поред низа других фактора, посебно треба тражити у неадекватним наставним програмима, који се од стране учитеља у веома скромном обиму и реализују.

Кључне речи: час, физичко и здравствено васпитање, млађи школски узраст

УВОД

У многим земљама света присутна је маргинализација физичког васпитања у школама, која се огледа у неадекватним плановима и програмима, статусу предмета, материјалним, људским и финансијским ресурсима. Ученици у настави физичког васпитања још увек не добијају довољно теоријског знања, што утиче на однос ученика и њихово учешће у физичком васпитању. Редовна настава физичког и здравственог васпитања треба да омогући ученицима довољно телесног кретања – вежбања, али и теоријског знања о важности вежбања и стицању здравих навика за цео живот.

Кључни фактор мотивације ученика млађег школског узраста и промовисања свакодневног вежбања је учитељ. Физичко васпитање, као планска и осмишљена делатност, са јасно дефинисаним циљем, започиње у институционализованом образовању Србије предшколским васпитањем, а завршава се најчешће завршетком образовања у средњим школама. Један од најзахтевнијих периода је млађи школски узраст.

Настава физичког васпитања се и у наставном и у ваннаставном процесу битно разликује од других наставних предмета и то, првенствено, по интензивној моторичкој активности ученика, што је њена *differentia specifica* (Крагујевић, 2005). Настава физичког васпитања одржава се у веома различитим материјално-просторним условима, који условљавају и различите резултате. У настави физичког васпитања, поред три битна методичка фактора – ученик, наставник и наставно градиво, појављује се још један значајан фактор, а то је обимна материјална основа за наставу физичког васпитања, што није случај у толикој мери у настави у осталим наставним предметима у школи.

Просветитељска заблуда физичког образовања и васпитања је у томе што школа тај процес своди на часове физичког вежбања. Очекује се да се са два до три институционализована часа остваре постављени задаци. Резултати таквога рада су познати. Све дотле док процес физичког образовања не захвати целокупан живот школе – наставни и ваннаставни, школски и ваншколски – не треба очекивати квалитетније резултате” (Полич, 1980: 93).

Речи уваженог стручњака као да су отишле у етар и тамо остале, а „одомаћивање“ физичког васпитања у свести ученика је спорадично и тегобно, оно треба да буде у школи, у породици, у широј друштвеној заједници – у свести људи уопште (Матић и сар, 1992).

Ефикасност наставе физичког и здравственог васпитања у основним школама још увек није на очекиваном нивоу и разлог томе, поред низа других фактора, посебно треба тражити у неадекватним наставним програмима. На бази вишегодишњег искуства и спроведеног сугерише се приступ програмирању где широку лепезу спортских активности треба свести на ужи избор што би омогућило „продубљењу“ обраду појединих спортских дисциплина, а тиме би се повећала ефикасност ове наставе, како са становишта спортско-техничких знања и умења, тако и развоја моторичких способности (Милановић, 2003). Програм наставе физичког васпитања је тако конципиран да је преко 60% садржаја везано за реализацију у затвореним спортским објектима у којима истовремено има наставу по неколико одељења. Компетенције учитеља за планирање, организацију и реализацију часова физичког и здравственог васпитања су на различитим квалитативним нивоима. Бит сваког часа је активно време за које је ученик активан у појединим деловима часа и у укупном активном времену (часа) вежбања.

У пракси то време се креће од неколико минута до петнаест минута у односу на апсолутно трајање часа од 45 минута. Активно време је поред компетенција учитеља условљено и низом других фактора, као што су: наставна јединица, структура часа, примена различитих методичко-организационих форми рада, структуром одељења и др.

Велики број ученика по завршетку школе губи интерес (или га није ни стекао) за било какав облик физичког вежбања. Изостајање са часова физичког васпитања је перманентни проблем (Матић и сар, 1998). Ученици физичко васпитање не сматрају нарочито важним школским предметом, нити га оцењују корисним за свој будући живот. Велики број ученика процењује да за ово подручје наставе и његове програмске садржаје нема „природног“ смисла, у виду талента, обдарености и сл. (Покрајац & Матић, 1982). Да би дошло до побољшања часови физичког васпитања треба да имају своју оригиналност, да буду привлачнији и да се завршавају радосније него што је то случај у пракси. Затим, ученици очекују разне облике слободних активности у знатно већој мери него што је то сада случај (Живановић и сар, 1984).

Циљ рада је био да се истраже евентуалне статистички значајне разлике између ученика и ученица млађег школског узраста према часу физичког и здравственог васпитања као основном, најчешће примењиваном и обавезном организационом облику васпитно-образовног рада у настави физичког и здравственог васпитања.

МЕТОД

Истраживање је било трансверзалног карактера, уз примену *Survey* метода, реализовано у првом полугодишту школске 2022/2023. у ОШ „Јован Јовановић Змај“ у Свилајнцу. Узорак испитаника обухватио је 100 испитаника млађег школског узраста који је био подељен на два карактеристична субузорка – према критеријуму пола и то: субузорак од 50 ученика и субузорак од 50 ученица. За потребе истраживања конструисан је инструмент у виду упитника са десет тврдњи на коме су ученици свој став према свакој тврдњи исказивали путем петостепене Ликертове скале са алтернативама: уопште се не слажем, не слажем се, нисам сигуран/а, слажем се и потпуно се слажем. Упитник су ученици са учитељицом попуњавали за време редовних часова физичког и здравственог васпитања. У обради података добијених емпиријским истраживањем, поред поступака дескриптивне статистике за утврђивање значајности разлика између става ученика и ученица према часовима физичког и здравственог васпитања, примењен је Pearsonov χ^2 тест.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ

Телесна вежба, вежба обликовања или проста вежба у двочетвртинском такту, као основно средство у раду на часу је саставни део сваког часа физичког и здравственог васпитања. Поред вежбе и час без игре у другом делу главног дела часа у већини случајева је пропао час. Тако да су добијени резултати ученика и ученица млађег школског узраста донекле и очекивани, тако да висок проценат од 76% код ученика и 72% код ученица у потпуности то потврђују. Вредности χ^2 -testa и ниво статистичке значајности од $p=0,527$ указују да нема статистички значајних разлика између ученика и ученица у односу на тврдњу о позитивном утицају вежбања и играња на њихово здравље (Табела 1).

Табела 1 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика позитивног утицаја вежбања и играња на здравље

Вежбање и играње на часовима физичког и здравственог васпитања позитивно утиче на здравље								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	1	0	0	11	38	50
		%	2%	0%	0%	22%	76%	100%
	Женски	<i>f</i>	0	0	1	13	36	50
		%	0%	0%	2%	26%	72%	100%
Укупно		<i>f</i>	1	0	1	24	74	100
		%	1%	0%	1%	24%	74%	100%

$$\chi^2=2,221 \quad df=3 \quad p=0,527$$

У већини досадашњих истраживања ученици су свесни о позитивном утицају вежбања и игре на њихово здравље. Милановићева и Радисављевићева (2007) су у свом истраживању дошле до закључка да 97% ученика има позитиван однос према физичком вежбању и свесно је улоге физичког вежбања у очувању здравља. Пантелић & сар. (2014) су дошли до закључка да 64,8% дечака и 42% девојчица сматра да је настава физичког васпитања веома важна, али да постоји разлика између дечака и девојчица када је у питању њихово интересовање за активним учешћем и вежбањем. Покрајац & Матић (1982) су у свом истраживању дошли до закључка да ученици не сматрају наставу физичког васпитања корисном за њихово здравље.

Табела 2 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика развоја моторичких способности на часовима физичког и здравственог васпитања

На часовима физичког и здравственог васпитања развијају се моторичке способности								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	2	0	3	13	32	50
		%	4%	0%	6%	26%	64%	100%
	Женски	<i>f</i>	1	0	3	11	35	50
		%	2%	0%	6%	22%	70%	100%
Укупно		<i>f</i>	3	0	6	24	67	100
		%	3%	0%	6%	24%	67%	100%

$$\chi^2=0,634 \quad df=3 \quad p=0,888$$

Моторичке способности по Курелићу и сар. (1975) представљају 'conditio sine qua non'. Оне су условљене генетским фактором, у већој или мањој мери, али се на њихов развој може утицати и посебним третманом. Знајући да у развојном периоду постоје сензитивни периоди, а и критичне

фазе у развоју, млађи школски узраст је период који захтева компетентног стручњака који ће поспешити, а не неодржаним или замењеним часовима негативно утицати на природни след развоја. Развијање моторичких способности као прво тематско подручје је заступљено на сваком часу, другим речима на сваком часу треба радити на побољшању моторичких способности и то првенствено у првом и другом делу часа. Ученици и ученице су сазнања да сваки час доноси добробит у трансформацији њихових способности што доказује и висок степен слагања са тврдњом од 64% код ученика и 70% код ученица. Минималне бројчане и процентуалне разлике између ученика и ученица у поимању значаја часа физичког и здравственог васпитања у побољшању моторичких способности нису условиле статистички значајну разлику, $p=0,888$ (Табела 2).

Табела 3 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика поштовања правила у такмичарским спортовима

У такмичарским спортовима правила постоје да се не би поштовала								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	36	6	0	0	8	50
		%	72%	12%	0%	0%	16%	100%
	Женски	<i>f</i>	37	8	2	0	3	50
		%	74%	16%	4%	0%	6%	100%
Укупно		<i>f</i>	73	14	2	0	11	100
		%	73%	14%	2%	0%	11%	100%

$$\chi^2=4,572 \quad df=3 \quad p=0,205$$

Посматрајући податке у Табели 3. може се уочити да се највећи број испитаника уопште не слаже са тиме да правила у такмичарским спортовима постоје да се не би поштовала, од тога 36 ученика и 37 ученица, укупно 73% од укупног броја испитаника. Такође, 14% од укупног броја испитаника се не слаже са овом тврдњом, односно шест ученика и осам ученица. На основу овога видимо да највећи број ученика, око 87% од укупног броја испитаника изражава степен неслагања са овом тврдњом, што значи да су научили да се у такмичарским спортовима правила морају поштовати. Од суштинског значаја је и споменути да већина испитаника има развијену свест о томе да се правила у такмичарским спортовима морају поштовати, али и да треба порадити на њеном развоју код неколицине ученика који су исказали супротно мишљење које није допринело да се добију статистички значајне разлике између ученика и ученица ($p=0,205$).

Табела 4 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика интересантних садржаја на часовима физичког и здравственог васпитања

Садржаји који се усвајају на часовима физичког и здравственог васпитања су интересантни								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	1	1	1	16	31	50
		%	2%	2%	2%	32%	62%	100%
	Женски	<i>f</i>	0	0	1	11	38	50
		%	0%	0%	2%	22%	76%	100%
Укупно		<i>f</i>	1	1	2	27	69	100
		%	1%	1%	2%	27%	69%	100%

$$\chi^2=3,636 \quad df=4 \quad p=0,457$$

Анализирајући податке можемо закључити да се највећи број ученика потпуно слаже са тиме да су садржаји на часовима физичког и здравственог васпитања интересантни, као да је права

радост дружити се са друговима на тим часовима. Утицај садржаја наставног програма на ученике је од велике важности јер од њега зависи мотивација ученика за учешће у активностима на часовима, као и њихов однос према часовима физичког и здравственог васпитања. На однос ученика према часовима физичког и здравственог васпитања утиче и стручност оних који изводе наставу. Дешава се да наставу изводе учитељи који нису у довољној мери посвећени свом позиву или пак нису довољно стручни па се зато часови претварају у досадне, демотивишуће за ученике, часове са једноличним садржајима. Неадекватни материјално-просторни услови доводе до изузећа посебно ученица из наставе физичког и здравственог васпитања (Марковић, 2016). Висок проценат ученика и ученица који се слажу и у потпуности слажу са позитивним ставом о интересантним садржајима нису условили статистички значајну разлику, пошто је ниво статистичке значајности $p = 0,457$. Да би однос био што позитивнији потребна је детаљна припрема реализатора за сваки час, организација часа по појединим деловима, корелација са другим предметима (Петровић, 2010). Код ученика млађих разреда требало би развијати позитиван однос према физичким активностима кроз разноврстан и интересантан садржај вежби и активности, као и кретања кроз имитацију и драматизацију. Програм рада у настави физичког и здравственог васпитања треба да се управља према интересовањима и склоностима ученика, а не према потребама наставника.

Табела 5 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика радости дружења са друговима за време часова физичког и здравственог васпитања

За време часова физичког и здравственог васпитања права је радост дружити се са друговима								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	1	0	0	6	43	50
		%	2%	0%	0%	12%	86%	100%
	Женски	<i>f</i>	0	0	2	8	40	50
		%	0%	0%	4%	16%	80%	100%
Укупно		<i>f</i>	1	0	2	14	83	100
		%	1%	0%	2%	14%	83%	100%

$$\chi^2=0,394 \quad df=3 \quad p=0,334$$

На основу података из Табеле 5. може се уочити да ученици и ученице дружење за време часова физичког и здравственог васпитања доживљавају као велику радост. Са датом тврдњом се у потпуности слаже највећи број ученика (43) и највећи број ученица (40), што чини 83% од укупног броја испитаника. Такође, 14% испитаника од укупног броја је изразило своје слагање, док се са овом тврдњом уопште не слаже само један ученик, а две ученице нису сигурне да ли је права радост дружити се са друговима за време часова физичког и здравственог васпитања. Ставови ученика и ученица у односу на радост дружења са друговима на часовима физичког и здравственог васпитања нису условили статистички значајну разлику, пошто је ниво статистичке значајности $p = 0,334$. Узраст ученика утиче на редовно похађање наставе физичког и здравственог васпитања (Мадих и сар., 1998).

Табела 6 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика прихватања пораза без љутње на часовима физичког и здравственог васпитања

Прихватање пораза без љутње се не може научити на часовима физичког и здравственог васпитања								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	15	16	14	1	4	50
		%	30%	32%	28%	2%	8%	100%
	Женски	<i>f</i>	22	11	16	1	0	50
		%	44%	22%	32%	2%	0%	100%
Укупно		<i>f</i>	37	27	30	2	4	100
		%	37%	27%	30%	2%	4%	100%

$$\chi^2=6,384 \quad df=4 \quad p=0,172$$

На основу података из Табеле 6. са датом тврдњом се уопште не слаже 30% ученика и 44% ученица. Са датом тврдњом се не слаже 32% ученика и 22% ученица. Може се константовати да се 64% испитаника не слаже са датом тврдњом. Добијени резултат упућује да су ученици и ученице научили да на прави начин, без љутње прихвате пораз.

Код ученика и ученица који су изразили степен несигурности када је у питању прихватање пораза без љутње треба развијати свест да је важно учествовати у различитим играма и спортовима за време часова, стремити ка победи, али и знати прихватити пораз када друга екипа заслужено победи.

Однос ученика према прихватању пораза без љутње није условио статистички значајне разлике, пошто је ниво статистичке значајности $p=0,172$.

Табела 7 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика односа учитеља према ученицима

Учитељ има једнак однос према свим ученицима и помаже моторички слабе ученике								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	0	2	3	15	30	50
		%	0%	4%	6%	30%	60%	100%
	Женски	<i>f</i>	0	6	2	10	32	50
		%	0%	12%	4%	20%	64%	100%
Укупно		<i>f</i>	0	8	5	25	62	100
		%	0%	8%	5%	25%	62%	100%

$$\chi^2=3,265 \quad df=3 \quad p=0,352$$

Један од основних задатака учитеља за време часова физичког и здравственог васпитања је да оствари добар контакт и да има једнак однос према свим ученицима, што ће значајно допринети и мотивацији за одомаћивањем физичког вежбања у слободном времену (Вишњић и сар, 2004). Највећи проценат ученика (60%) и ученица (64%) се слаже са овом тврдњом, тако да нису констатоване статистички значајне разлике ($p=0,352$) (Табела 7). Радовановић и сар. (1993) истичу да су најпожељније особине: пријатност и приступачност, добра организација наставе, пријатељски став према младима и подједнак однос према ученицима. Најнепожељније особине су: изазивање страха код ученика, различит однос према ученицима, исмејавање ученике и неједнак однос према ученицима. Симеонова и Момчилова (2012) су дошле до закључка да особине учитеља-наставника физичког васпитања и његов однос према свим ученицима и њиховим професионалним обавезама веома утиче на мотивацију ученика. Ученици ће

формирати негативан став према физичком и здравственом васпитању уколико им рад на часу представља понижавајуће искуство, ако им је досадно или нису довољно мотивисани за рад.

Табела 8 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика ученичког страха

Ученик осећа страх када нешто не може или не зна да уради онако како би требало								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	15	7	10	10	8	50
		%	30%	14%	20%	20%	16%	100%
	Женски	<i>f</i>	8	9	10	10	13	50
		%	16%	18%	20%	20%	26%	100%
Укупно		<i>f</i>	23	16	20	20	21	100
		%	23%	16%	20%	20%	21%	100%

$$\chi^2=3,571 \quad df=4 \quad p=0,467$$

Без обзира на непостојање статистички значајних разлика ($p=0,467$) поимање и присуство страха је различито. Интересанти су одговори и добијене разлике између ученика и ученица, где се 30% ученика и 16% ученица уопште не слаже, док се 16% ученика и 26% ученица потпуно слаже о присуству страха при извођењу појединих елемената из програмског садржаја. На првом месту су елементи вежби на тлу и справама. Тако да из године у годину спортско-техничка знања ученика су све мања, а обрада тежих елемената у пракси је веома спорадична и ретка. Дошло се до нивоа када велики проценат основаца и средњошколаца није усвојио ни колут напред из чучња у чучањ.

Веома је важно да ученици имају поверење у свог учитеља, да добијају адекватну демонстрацију и правилан методски поступак обучавања, уз чување и помагање при извођењу. Ако су ученици недовољно мотивисани у настави физичког васпитања, рад на часу представља понижавајуће искуство, или ако им је досадно, формираће негативан став према физичком васпитању (Ntoumanis, 2002). Последице страха и бојазности од приказивања елемената у којима ученици нису баш вешти изазива осећај стида и нелагодности. Физичко и здравствено васпитање би требало да причињава задовољство свим ученицима, без обзира на њихове склоности и способности.

Табела 9 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика награде у циљу бољих резултата

Награђивање у настави физичког и здравственог васпитања доприноси бољим резултатима								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	2	0	2	12	34	50
		%	4%	0%	4%	24%	68%	100%
	Женски	<i>f</i>	2	0	7	12	29	50
		%	4%	0%	14%	24%	58%	100%
Укупно		<i>f</i>	4	0	9	24	63	100
		%	4%	0%	9%	24%	63%	100%

$$\chi^2=3,175 \quad df=3 \quad p=0,365$$

Увидом у Табелу 9. може се констатовати да се 68%ученика и 58% ученица потпуно слаже, док се по 24% ученика и ученица слаже са тврдњом да награђивање у настави физичког и здравственог васпитања доприноси бољим резултатима. Вредности χ^2 теста и ниво статистичке значајности од $p=0,365$ указују да не постоје статистички значајне разлике између ученика и

ученица у односу на тврдњу да награђивање у настави физичког и здравственог васпитања доприноси бољим резултатима.

Проверавање и вредновање у настави физичког и здравственог васпитања има вишеструки значај за ученике, наставнике, родитеље, школу и ширу друштвену заједницу. Ученици могу оцену доживети као награду за уложен труд, што ће им дати мотивацију да се ангажују још више, али је могу доживети и као казну уколико се њихов труд у вежбању није одговарајуће вредновао.

Табела 10 Бројчана и процентуална заступљеност и анализа разлика о већем броју редовних часова физичког и здравственог васпитања

Часове физичког и здравственог васпитања би требало организовати четири пута недељно								Укупно
			Уопште се не слажем	Не слажем се	Нисам сигуран/а	Слажем се	Потпуно се слажем	
Пол	Мушки	<i>f</i>	0	1	1	14	34	50
		%	0%	2%	2%	28%	68%	100%
	Женски	<i>f</i>	0	0	3	13	34	50
		%	0%	0%	6%	26%	68%	100%
Укупно		<i>f</i>	0	1	4	27	68	100
		%	0%	1%	4%	27%	68%	100%

$$\chi^2=2,037 \quad df=3 \quad p=0,564$$

Увидом у Табелу 10. може се уочити да се највећи број ученика и ученица потпуно слаже о већем броју часова. Само један ученик није изразио жељу за повећањем броја часова. Поред већег броја, битна је и сама организација и реализација програмских садржаја и компетенције учитеља да структурирањем часа или применом различитих методичко-организационих форми рада повећа активно време вежбања сваког ученика.

Један од основних разлога лоших животних навика у већини земаља препознат је у лошем квалитету школског физичког васпитања. Подаци су указали да се од 1990. године врши маргинализација физичког васпитања. Последице се сагледавају кроз усвојен животни стил јер се оне у доброј мери стичу кроз школске предмете и наставу физичког и здравственог васпитања. Уколико се настави физичког и здравственог васпитања приступи на неадекватан и неквалитетан начин или се она заврши у раном добу, ученици су подложни иступању од физичке активности, са последицом да је не упражњавају ни касније, јер нису усвојене ни вештине ни навике неопходне за редовно бављење физичком активношћу током животног века (Hardman, 2008).

ЗАКЉУЧАК

Реализовано истраживање на узорку од 100 ученика млађег школског узраста је потврдило да је млађи школски узраст најзахвалнији период за одомаћивањем физичког вежбања у свакодневицу сваког ученика. Ову тврдњу у потпуности поткрепљују добијени резултати на основу којих се може констатовати да између ученика и ученица није констатована статистички значајна разлика ни у једној од десет тврдњи. Формирању става о настави физичког и здравственог васпитања у највећој мери доприносе учитељи, што долази до изражаја и у каснијим разредима, када је много теже утицати на промену става код ученика. Физичко и здравствено васпитање у нас је на врло ниском ступњу. Једном се томе мора стати на пут, од школа се мора почети. Деца навикнута у школи на телесна кретања-вежбања и игре, упражњавање их и касније, истовремено подстицајући и друге на то.

ЛИТЕРАТУРА

1. Живановић, Ж., Галић, М., & Милосављевић, В. (1984). Ставови и интересовања ученика усмереног образовања према физичком васпитању и рекреацији. *Физичка култура*, (1), 14–21.

2. Крагујевић, Г. (2005). Теорија и методика физичког васпитања. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
3. Курелић, Н., Момировић, К., Стојановић, М., Штурм, Ј., Радојевић, Ђ., & Вискић Шталец, Н. (1975). *Структура и развој морфолошких и моторних димензија омладине*. Београд: Институт за научна истраживања, Факултет физичког васпитања.
4. Мадих, Д., Драгић, Б., & Бранковић, Н. (1998): Разлози изостајања ученика са часова физичког васпитања. *Фис комуникације* (186–190), Ниш: Факултет физичке културе.
5. Marković, Ž. (2016). Material spacious conditions of the buildings for the realization of physical education. In G. Ćirović (ed.), *International Monograph Sports Facilities – Modernization and Construction – SPOFA 16*, (pp. 238–250). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Sport and Physical Education.
6. Матић, М. и сар. (1992). *Физичко васпитање – теоријско методичке основе стручног рада*. Ниш: НИУ „Народне новине”.
7. Милановић, И., & Радисављевић, С. (2007). Однос ученика основне школе и њихових родитеља према настави физичког васпитања и физичком вежбању. *Настава и васпитање*, (2), 141–150.
8. Милановић, Љ. (2003). Осавремењавање програма у настави физичког васпитања – евентуални правци. *Зборник радова*, (4), 219–230. Ужице: Учитељски факултет у Ужицу.
9. Ntoumanis, N. (2002). Motivational clusters in a sample of British physical education classes. *Psychology of sport and Exercise*, 3, (3), 177–194.
10. Пантелић, С., Милановић, З., & Митић, Д. (2014). Физичка активност и вежбање: Ставови, навике и баријере ученика. *Физичка култура*, (17), 143–149.
11. Покрајац, Б., & Матић, М. (1982). Априорни вредносни модел и амбивалентност у ставу према физичком васпитању код ученика седмог разреда основне школе. *Физичка култура* (1), 15–21.
12. Полић, Б. (1980). *Физичка култура у самоуправном социјалистичком друштву*. Београд: Југословенски завод за физичку културу.
13. Радовановић, Ђ., Аруновић, Д., Мадих, Б., & Вишњић, Д. (1993). Ставови ученика средњих школа у Србији према особинама наставника физичког васпитања. *Физичка култура*, (1–2), 10–13.
14. Симеонова, В., & Момчилова, А. (2012). *Могућности за повећање мотивације у настави физичког васпитања и спорта*. Русија: Руски универзитет.
15. Hardman 2008: K. Hardman, Physical education in schools: a global perspective, *Kinesiology*, 40(1), 5–28.

ATTITUDES OF YOUNGER SCHOOL-AGE STUDENTS TOWARDS PHYSICAL AND HEALTH EDUCATION CLASSES

Marković Živorad, Ignjatović Aleksandar, Antonov Antonio

Abstract: Regular physical education classes should provide students with enough physical movement – exercise, as well as theoretical knowledge about the importance of exercise and acquiring healthy habits for life. Physical education classes are conducted in very different material and spatial conditions, which also influence different results. One of the most demanding periods is the younger school age. The aim of the study was to explore any statistically significant differences between male and female students of younger school age regarding the time spent on physical and health education as the primary, most commonly applied, and mandatory organizational form of educational work in physical and health education classes. The research was transversal and included 50 male students and 50 female students of younger school age. A questionnaire with ten questions was applied as the instrument. In the processing of data obtained by empirical research, besides the procedures of descriptive statistics for the determination of the significance of differences between the attitudes of male and female students towards physical and health education classes, the Pearson's χ^2 test was applied. A statistically significant difference between male and female students was not found in any of the ten assertions, which indicates that the younger school age is the most grateful period for acquiring habits of everyday physical movement – exercise, which, if established at this age, will be practiced in later periods as well. The effectiveness of physical and health education in younger school age is still not at the expected level, and the reason for this, among other factors, should especially be sought in inadequate educational programs, which are realized by teachers to a very limited extent.

Key words: class, physical and health education, younger school age